

A XX. és XXI. osztály

A rendőrséggel kapcsolatos három osztályon kívül a belügyminisztérium két további osztálya is foglalkozott zsidóügyekkel a német megszállás alatt. A XX. és XXI. osztályról van szó. Az előbbit Baký László vezette, aki ily módon kezében tartotta a VI. (rendőrségi), a VIII. (rendőri büntető) és a XVIII. (országmozgósítási) osztályt. Röviddel hivatalba lépése után Jaross rábízta a VII. osztályt is.³⁹ Baký így megszerezte az ellenőrzést mind a rendőrség, mind a csendőrség felett. Röviddel a német megszállás előtt a XX. (csendőrségi szolgálati) osztály vezetését elvették Pinczés Zoltán csendőr ezredestől, és Balázs-Piri Gyula csendőr ezredesnek adták át, aki addig a III. csendőrkerület parancsnoka volt. Mint a zsidók elleni akciók legfőbb központja, a XX. osztály – Jaross belügyminiszter április 4-i utasításának megfelelően – is kézhez kapta Ferenczy László alezredes majdhogynem napi jelentéseit a gettószítási és deportálási program állásáról.⁴⁰ Ezek a május 3-tól július 9-ig terjedő, Balázs-Piri ezredes irodájának címzett dokumentumok a legfontosabbak közül valók, amelyeknek közül volt a magyar zsidóság katasztrófájához.

Miközben Baký kezébe került a rendőrség és a csendőrség, Endre László megszerezte a teljes közigazgatási apparátus feletti hatalmat. Alá rendelték a III. (vármegyei és községi), a IV. (városi), és a XXI. (lakásügyi) osztályt. Noha külön-külön ezeket az osztályokat Sótónyi Gábor, Sass Elemér, illetve Palásthy Ferenc vezette, mégis Endre volt az, aki közvetlenül irányította a helyi, járási és megyei közigazgatást, ideértve a főispánokat, az alispánokat és a polgármestereket. E helyi tisztségviselőknek a rendőrséggel és csendőrséggel összehangolt intézkedései mozdították elő a magyar zsidóság tragédiáját. Különösen fontos szerepet játszott a zsidók összegyűjtésében és deportálásában az a „külön szolgálat”, amelyet május 13-án a XXI/b (menekültügyi) alosztályon belül hoztak létre. Ezt a különleges egységet először Endre barátja, Molnár Zsigmond, az elnöki osztály korábbi miniszteri titkára vezette, míg május 30-án fel nem váltották dr. Ajtay Gábor miniszteri osztálytanácsossal, akit azután június 24-én dr. Takáts Albert, az elnöki osztály másik tanácsosa követett. Ő volt egyúttal Endre titkára is.⁴¹ A „külön szolgálat” ténykedését összehangolták a Blaskovich Lajos vezette VII/b alosztályéval.

A Szalasi-korszakban a belügyminisztériumot ismét átszervezték. Amikor 1944 végén Budapestet ostromolni kezdték a szovjet csapatok, és a kormány Nyugat-Magyarországra tette át székhelyét, a zsidóügyek intézését a XI. osztályra bízták, amelyet Toldi Árpád, a zsidó vagyonok lendő kormánybiztosa, Fejér megyei főispán vezetett, helyettese pedig Avar László, a korábbi zentai polgármester lett.⁴²